

Ikt. sz.: OTB/96-1/2012.

OTB-22/2012. sz. ülés
(OTB-79/2010-2014. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v *

az Országgyűlés **Oktatási, tudományos és kutatási bizottságának**
2012. október 29-én, hétfőn, 11 óra 08 perckor
a Képviselői Irodaház V. emelet 532. számú tanácstermében
megtartott üléséről

---

*A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Elnöki bevezető, a napirend elfogadása</i>	5
<i>ÁSZ-jelentés a PPP-konstrukcióban megvalósult kiemelt kulturális és felsőoktatási projektek szerződéseinek teljesülése és társadalmi hasznosulása ellenőrzéséről</i>	5
<i>Makkai Mária igazgató (Állami Számvevőszék) szóbeli kiegészítése</i>	5
<i>Horváthné Herbáth Mária ellenőrzésvezető (Állami Számvevőszék) szóbeli tájékoztatója</i>	6
<i>Hegmanné Nemes Sára államtitkár (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium) kiegészítése</i>	9
<i>ÁSZ-jelentés az állami felsőoktatási intézmények érdekeltségébe tartozó gazdasági társaságok támogatásának és nyereségük hasznosulásának ellenőrzéséről</i>	18
<i>Makkai Mária igazgató (Állami Számvevőszék) kiegészítése</i>	18
<i>Dobos András Csaba ellenőrzésvezető (Állami Számvevőszék) szóbeli tájékoztatója</i>	18
<i>Hegmanné Nemes Sára államtitkár (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium) kiegészítése</i>	20

Napirendi javaslat

1. a) ÁSZ-jelentés a PPP-konstrukcióban megvalósult kiemelt kulturális és felsőoktatási projektek szerződéseinek teljesülése és társadalmi hasznosulása ellenőrzéséről
- b) ÁSZ-jelentés az állami felsőoktatási intézmények érdekelttségébe tartozó gazdasági társaságok támogatásának és nyereségük hasznosulásának ellenőrzéséről

Előadó:

Hegmanné Nemes Sára, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium vagyongazdálkodási és vagyonpolitikai főosztály vezetője

felelős államtitkára

Makkai Mária igazgató (Állami Számvevőszék)

2. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Pokorni Zoltán** (Fidesz), a bizottság elnöke
Dr. Pósán László (Fidesz), a bizottság alelnöke
Osztolykán Ágnes (LMP), a bizottság alelnöke

Bodó Sándor (Fidesz)
Brájer Éva (Fidesz)
Cseresnyés Péter (Fidesz)
Demeter Zoltán (Fidesz)
Dr. Hoppál Péter (Fidesz)
Kucsák László (Fidesz)
Pánczél Károly (Fidesz)
Pichler Imre László (Fidesz)
Révész Máriusz (Fidesz)
Sági István (Fidesz)
Földi László (KDNP)
Michl József (KDNP)
Dr. Hiller István (MSZP)
Dr. Sós Tamás (MSZP)
Farkas Gergely (Jobbik)
Ferenczi Gábor (Jobbik)

Helyettesítési megbízást adott

Dr. Pósán László (Fidesz) megérkezéséig Demeter Zoltánnak (Fidesz)
Bodó Sándor (Fidesz) megérkezéséig Pánczél Károlynak (Fidesz)
Brájer Éva (Fidesz) megérkezéséig dr. Hoppál Péternek (Fidesz)
Révész Máriusz (Fidesz) Cseresnyés Péternek (Fidesz)

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Hegmanné Nemes Sára vagyonszabályozásért felelős államtitkár (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium)
Makkai Mária igazgató (Állami Számvevőszék)
Horváthné Herbáth Mária ellenőrzésvezető, számvevő főtanácsos (Állami Számvevőszék)
Dobos András Csaba ellenőrzésvezető, számvevő tanácsos (Állami Számvevőszék)

(Az ülés kezdetének időpontja: 11 óra 08 perc)

Elnöki bevezető, a napirend elfogadása

POKORNI ZOLTÁN (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelettel köszöntök mindenkit. Mai napirendi pontunk az Állami Számvevőszék jelentése a PPP-konstrukcióban megvalósult kiemelt kulturális és felsőoktatási projektek szerződéseinek teljesülése és társadalmi hasznosulása ellenőrzéséről, illetve egy másik, az állami felsőoktatási intézmények érdekeltiségébe tartozó gazdasági társaságok támogatásának és nyereségük hasznosulásának ellenőrzéséről.

Azt gondolom, mi alapvetően a PPP-re koncentrálnánk, de természetesen a másik, a b) pont is fontos számunkra.

Tisztelettel köszöntöm Makkai Mária igazgató asszonyt az Állami Számvevőszéktől, és én kértem, és nagyon örülök, hogy államtitkár asszony el tudott jönni, Hegmanné Nemes Sára államtitkár asszony, akinek kiemelt feladata a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium keretei között ennek a PPP-s aktahalomnak – hogy a tárgyat nevezzem és ne az ügyet magát – az átvizsgálása, rendbetétele és az így kialakult helyzet lehetőségek szerinti legjobb kivezetése. A 2. napirendi pontunk az egyebek.

Az egyebek keretében döntenünk kell majd arról, hogy a kormány által benyújtott átadás-átvételi törvényt holnap vagy pedig a jövő hét hétfőjén vitassa meg a bizottságunk. Azért hozom ezt szóba, hogy mindenki mérlegelje a szempontokat, hogy ha a jövő héten, akkor van egy hete a bizottsági tagoknak felkészülni, de a jövő héten már elindul az általános vita a plenáris ülésen, tehát akkor aznap délelőtt tudunk erről dönteni, állást foglalni. Ha holnap akarunk erről dönteni, akkor kevesebb az idő, mindenki mérlegelje ezt a második napirendi pontig.

A kérdésem az, hogy a napirenddel kapcsolatban van-e észrevétel, vita, más javaslat. *(Nincs jelzés.)* Nincsen. Szavazzunk a napirendről! Aki egyetért vele, kérem, most emelje fel a kezét! *(Szavazás.)* Egyhangúlag elfogadtuk.

ÁSZ-jelentés a PPP-konstrukcióban megvalósult kiemelt kulturális és felsőoktatási projektek szerződéseinek teljesülése és társadalmi hasznosulása ellenőrzéséről

Első napirendi pontunkat akkor megnyitom, és nem tudom, hogy a vendégeink konzultáltak-e egymással, hogy ki kezdi, hogyan induljon el az anyag felvezetése. *(Makkai Mária jelentkezik.)* Akkor az igazgató asszonyt, Makkai Máriát kérem, hogy kezdje el a napirendi pontot. Tessék parancsolni!

Makkai Mária igazgató (Állami Számvevőszék) szóbeli kiegészítése

MAKKAI MÁRIA igazgató (Állami Számvevőszék): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Először is szeretném megköszönni és kifejezni őszinte örömünket, hogy most két jelentésünk is a bizottság ülésének a napirendjén van.

Ez a jelentés, amiről most egy pár szót – és tényleg csak egy pár szót – szeretnék szólni, ez a PPP-konstrukcióban megvalósult kiemelt kulturális és felsőoktatási projektek ellenőrzéséről szól. Ebben két nagy területet ellenőriztünk: az egyik a Művészetek Palotája, a másik pedig a kollégiumi beruházások projektjei voltak.

Tulajdonképpen fel lehetne tenni azt a kérdést, hogy miért is ellenőrizte az ÁSZ. Mondom rögtön a választ. 2006-ban és 2007-ben, akár a MÜPA, akár a kollégiumi beruházásoknak, maguknak a beruházásoknak a lebonyolítását, azok előkészítését már egyszer ellenőriztük. Számtalan más PPP-s projektet is, de most a témakörhöz kapcsolódóan ezt a kettőt emelném ki.

Akkor, amikor mi ellenőriztük, közvetlenül azután voltunk, hogy átadták ezeket a beruházásokat, tehát arról nem tudott akkor szólni az ellenőrzésünk, hogy élőben, amikor már működik, túlvagyunk a beruházáson és már az üzemeltetés megy, valójában a szerződéseknek megfelelően tud-e működni bármelyik beruházás, és hogy egyáltalán milyen tapasztalatok vannak egy PPP-konstrukcióban megépült projekt esetében. Ez volt az egyik indoka, amiért úgynevezett utóellenőrzésben elvégeztük ezt az ellenőrzést.

A másik pedig az érintett közpénzek nagysága. Hogy egy pár példát mondjak, a MÜPA esetében, hogy milyen nagyságrendről beszélünk. A Művészetek Palotája esetében a 2005. évi átadástól – akkor adták át – 2010 végéig 40,4 milliárd forint költségvetési kiadás volt, a 2035-ig tartó futamidő alatt a prognosztizált rendelkezésre állási díj további közel 200 milliárd forint költségvetési kiadást jelenthet. Úgy gondolom, hogy ez nem kis nagyságrend. *(Megérkezik az ülésre dr. Sós Tamás.)*

A kollégiumok esetében a 2004-2011 közötti időszakban 15 felsőoktatási intézménynél 24 projekt valósult meg. Ezeknek az üzemeltetésére 2006-2010 között 10,3 milliárd forintot költött az állam és a húszéves futamidő végéig várhatóan még további 65,3 milliárd forint központi költségvetésiforrás-igény valószínűsíthető.

Mit ellenőriztünk ezeknél a beruházásoknál? Nagyon röviden. Egyrészt a szerződéses feltételek teljesülését, másrészt az üzemeltetés mikéntjét, harmadrészt, hogy hogyan hasznosulnak, hogyan használják, milyen a kihasználtság ezeknél a beruházásoknál. Én most engedelmükkel átadnám a szót az ellenőrzés vezetőjének, hogy egy nagyon rövid, tehát nem hosszú, csak a lényegre törő, de mégis prezentáció keretében mutassuk be a legfőbb megállapításokat, tényleg a lényegre próbáltuk kiemelni, és azt, ami az üzenete lenne. Úgyhogy ha megengedné, elnök úr, akkor az ellenőrzésvezetőnek, Horváthné Herbáth Máriának átadnám a szót. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Mária, tessék parancsolni!

Horváthné Herbáth Mária ellenőrzésvezető (Állami Számvevőszék) szóbeli tájékoztatója

HORVÁTHNÉ HERBÁTH MÁRIA ellenőrzésvezető, számvevő főtanácsos (Állami Számvevőszék): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Akkor röviden ismertetném ennek a jelentésnek a legfőbb megállapításait.

ELNÖK: Ha kell hogy lássuk azt a vetített képet, akkor lehet, hogy le kellene kapcsolni a villanyt. Aki a kapcsoló közelében van, azt megkérném, hogy kapcsolja le. *(A vetített képek szemléltetéséhez lekapcsolják a villanyt.)*

HORVÁTHNÉ HERBÁTH MÁRIA ellenőrzésvezető, számvevő főtanácsos (Állami Számvevőszék): Tehát akkor kezdeném. Az első nagy témakörünk ennél az ellenőrzésnél az volt, hogy a szerződéses feltételek mennyire feleltek meg a közsféra érdekeinek a működés során.

Az ellenőrzés során megállapítottuk, hogy a magánpartner által felvett hitel nagyságrendje nem volt megalapozott, ugyanis a magánpartner nagyrészt hitelből finanszírozta magának a beruházásnak a megvalósulását, de nemcsak a megvalósulást, hanem az első két év üzemeltetését is, ugyanis az állami partner az első két évre csökkentett rendelkezésre állási díjat fizetett.

Ezért meg kellett finanszírozni az első két év működtetésének tökeigényét, amely a szerződésben rögzítettek szerint 30,6 millió euró volt.

Mi megvizsgáltuk a magánpartner beszámolóit, számviteli nyilvántartásait, és ebből megállapítottuk, hogy az első két év ráfordításait és hozamát ennél kevesebb összeg, 25,9

millió euró fedezte, amelyből az első két évben csökkentett díj formájában a megrendelő 10,4 millió eurót kifizetett. Tehát az első két évben ki nem számlázott díj 15,5 millió euró volt.

Ebből megállapítottuk, hogy a teljes hitelfelvétel és a megfinanszírozott összeg között végül is 15,1 millió euró eltérés van, tehát ez az összeg indokolatlan hitelfelvétel volt, aminek a kamatait az állami fél viselte.

A szerződéses feltételek elemzése, értékelése során megállapítottuk, hogy a rendelkezésre állási díj, amely több elemből tevődött össze, voltak olyan részei, amelyek a szolgáltatónál euróban merültek fel, és voltak olyanok, amelyek forintban merültek fel. Például az adminisztrációs költségeket, adót fedező rész, a felújításokat fedező rész, és maga az üzemeltetés is forintban merült fel a szolgáltatónál, ugyanakkor a teljes rendelkezésre állási díjat a magyar állam euróban fizette, és ezáltal viselte az egésznek az árfolyamkockázatát.

Az inflációkövető díjtételek meghatározása ugyanakkor a forint inflációnál alacsonyabb euró inflációval történt.

Még mindig a szerződéses feltételeket elemezve, megállapítottuk, hogy megnehezítette a teljesítés ellenőrizhetőségét az a tény, hogy a szolgáltatások paramétereit nem határozták meg pontosan. Ezt a megállapítást már a korábbi ellenőrzésünkben is leírtuk, és javaslatokat tettünk a szolgáltatási paraméterek pontos és ellenőrizhető meghatározására, ez azonban nem történt meg.

A szolgáltatási szint 1 százalékos csökkenése esetén csak 0,2 százalékkal csökken a díjfizetés abban az esetben, ha a megrendelő nem megfelelő szolgáltatást nyújt. Történik ez pontosan azért, mert nem a teljes szolgáltatási díjből, hanem csak annak az üzemeltetési díj részéből lehet a szerződés szerint levonásokat eszközölni.

Ahhoz, hogy a Művészetek Palotája a teljes futamidő alatt megfelelő színvonalon álljon rendelkezésre, a díjban az állami megrendelő egy úgynevezett eszközpótlási alapot is finanszíroz, amelyből a szerződés szerint, ha megmarad, tehát ha nem használják fel teljes egészében, annak csak a fele illeti meg a megrendelőt. Ezt szintén az állam számára kedvezőtlen szerződéses feltételnek ítéltük meg.

A pótlási szükséglet az eszközök számveteli értékcsökkenését jelentősen meghaladja. A számveteli értékcsökkenés, ami tulajdonképpen az eszközöknek a változatlan szinten való pótlására elegendő, 2010 végéig a szolgáltató könyvei szerint 4,1 milliárd forint volt, ugyanakkor a pótlási kötelezettség a szerződésben 7,4 milliárd forint volt. Tehát a magyar állam ennyit fizetett az eszközök pótlására.

Itt természetesen azért meg kell jegyezni, hogy nyilván elképzelhető, hogy a pusztán pótlásnál magasabb összegre van szükség, hiszen újabb technikák alapján esetleg magasabb összeget kell ráfordítani, itt azonban ez egy nagyon jelentős különbség.

A projekt üzemeltetésével kapcsolatban a következő megállapításokat tettük. A közpénz-felhasználás nem volt gazdaságos, ugyanis a magánpartnernél megvizsgáltuk, hogy milyen összegű üzemeltetési ráfordítások merültek fel a Művészetek Palotájával kapcsolatban, ez 708,4 millió forint volt. Az állam által pedig az üzemeltetési díjrészben hozam nélkül is ennél egy jóval nagyobb, ennek majdnem másfélszerese, hozammal együtt pedig egy 60 százalékkal nagyobb része került kifizetésre. Tehát ezen hatalmas nyereséget realizált a magánpartner.

A Művészetek Palotájának egy részét használta a műszaki üzemeltető. A szerződéses rendelkezésekben azonban nem rögzítették, hogy a használt területeken a közüzemi fogyasztást meg kellene téríteni, ezáltal a saját fogyasztását nem térítette meg.

A projekt üzemeltetésével kapcsolatban még megállapítottuk, hogy a felújítási, eszközpótlási alapok terhére karbantartási munkák is megvalósultak, amelyeket az üzemeltetési díjrészből kellett volna finanszírozni, és mint már korábban is említettem, amiatt, hogy nem volt pontosan meghatározva a szolgáltatási tartalom, és még emellett a megrendelő nem alakított ki olyan monitoring rendszert, amely pontosan alkalmas lett volna a díjfizetési

változások nyomon követésére, ezért a díjcsökkentéssel járó szankciók az ellenőrzés időszakában nem voltak érvényesíthetők.

Probléma volt az is, hogy a Művészetek Palotája Kft., amely a NEFMI által alapított kft., az alapítói határozatban átruházott ellenőrzési feladatokat nem látta el teljes körűen. A NEFMI azért delegált ellenőrzési feladatokat a MÜPA Kft.-re, hiszen ők ott a helyszínen, a házban tudták volna ellenőrizni azt, hogy a szolgáltató milyen színvonalon nyújtja a szolgáltatást és látja el a feladatokat.

A közpénzfelhasználás társadalmi hasznosulásával kapcsolatban megállapítottuk, hogy annak ellenére, hogy kifejezetten a MÜPA működtetésével elérni kívánt kulturális célt a megrendelő nem határozta meg, annak ellenére a közpénzfelhasználás a létesítmény kihasználtságát illetően eredményes volt, hiszen 80 százalékot meghaladó volt a kihasználtság, a rendezvények száma emelkedett, és a látogatók száma is növekedett az ellenőrzött időszakban.

Tehát ezek voltak a fő megállapításaink a MÜPA-projekthez kapcsolódóan. Akkor ezt követően rátérnék a kollégiumi projektek ellenőrzésére.

A kollégiumi projektekkel kapcsolatosan megállapítottuk, hogy a keresleti kockázatot és a pénzügyi kockázatok nagy részét a felsőoktatási intézmények viselik, úgy mint árfolyam- és kamatkockázat. Emellett problémának láttuk azt, hogy a rendelkezésre állási kockázatot is a projektek egy részénél az intézmények viselik, ugyanis a magánpartner háttérszerződéseket kötött az intézmények gazdasági társaságaival, és az üzemeltetést ténylegesen ők végzik.

Lehetőség nyílik a szerződésekben arra, hogy amennyiben az állami fél igényli, megszerezheti ezeknek a létesítményeknek a tulajdonjogát a futamidő végén. Azt azonban, hogy a maradványértéket egyáltalán milyen elvek szerint fogják kiszámolni, azt csak a projektek kis részénél rögzítették. A többinél gyakorlatilag nem tudják az intézmények azt, hogy ha majd vége lesz a projektnek, lejár a futamidő és meg kívánják szerezni a tulajdonjogot, akkor azt majd milyen módon, milyen kondíciókkal szerezhetik meg.

A projektek üzemeltetésével kapcsolatban elmondhatjuk, hogy a megrendelők és felhasználók elvárásainak a létesítmények műszaki üzemeltetése az elégedettségmérések alapján megfelelő volt. Az az elvárás azonban, amely a PPP-konstrukciókkal szemben az indításkor egy alapcél, követelmény lett volna, hogy gazdaságosabb legyen az üzemeltetés, mint a hagyományos létesítményekben, nem igazolódott, ugyanis mind a diákotthonok, mind a felújított kollégiumok üzemeltetése magasabb volt a hagyományos működtetésű kollégiumoknál, úgy, hogy az üzemeltetési és közüzemi ráfordításokat hasonlítottuk csak össze, és nem vettük figyelembe a pótlási alapokat, amelyek megnehezítették volna az összehasonlítást.

Problémának láttuk azt, hogy ezeknek a pótlási alapoknak a felhasználásáról, amelyet hasonlóan a MÜPA-hoz, az intézmények fizettek, nem volt az intézményeknek információjuk, nem ellenőrizték azt, hogy ezeknek az alapoknak a terhére pontosan milyen munkálatokat végez el a magánpartner.

A közpénzfelhasználás társadalmi hasznosulása kapcsán megállapítottuk, hogy 2011 végéig 17352 férőhely készült el PPP-konstrukcióban, amelyek nagyobb része kollégiumi férőhely-felújítás volt, kisebb része diákotthon-bővítés. Nyilvánvaló, hogy ez a projekt hozzájárult a hallgatók lakhatási feltételeinek javításához, hiszen valóban nagyon nagy kollégiumhiány volt akkor, amikor ez a projekt elindult.

A kihasználtságuk megfelelő volt az ellenőrzött időszak átlagában, 95 százalék, tehát magasabb, mint a hagyományos kollégiumoknál, azonban az is megfigyelhető volt, hogy a vidéki, kisebb vonzáskörzetű diákotthonok és kollégiumok kihasználtsága az utóbbi években már alacsony volt. Például volt olyan felújított kollégium, ahol csak 46 százalék volt a kihasználtság a 2010. évben.

Emiatt úgy látjuk, hogy a hallgatói létszám demográfiai okok és részben oktatáspolitikai intézkedésekből származó okai, illetve átrendeződése következtében egyes intézményeknél kockázatos lesz ezeknek a létesítményeknek a kihasználása és a finanszírozhatósága is.

A megállapítások alapján javaslatokat tettünk a nemzeti fejlesztési miniszternek egyrészt a MÜPA Kft.-vel kapcsolatban az üzemeltetési szolgáltatások ellenőrizhetőségének érdekében. Javaslatot tettünk az előnytelen szerződéses feltételekből eredő károk, illetve a felelősség kivizsgálására, és az eredmény ismeretében tegyen intézkedéseket az esetleges felelősségre vonásra, illetve a magánpartnerrel történő megegyezés esetén a károk enyhítésére.

A nemzeti fejlesztési miniszter és a nemzeti erőforrások miniszterének együttműködésben azt javasoltuk, hogy gondoskodjanak a NEFMI, az NFM és a MÜPA Kft. kapcsolatrendszerének pontosításáról, különösen az ellenőrzési feladatokat illetően, hiszen a PPP-projektek ellenőrzése átkerült a NEFMI-től az NFM-hez, ugyanakkor pedig a MÜPA Kft. továbbra is a NEFMI gazdasági társasága.

A nemzeti fejlesztési miniszternek a kollégiumi beruházási programhoz kapcsolódóan javaslatot tettünk az előnytelen szerződéses feltételek miatt a felelősség kivizsgálására, és ennek eredménye után a szükséges intézkedések megtételére. Köszönöm a figyelmet.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Államtitkár asszony, szerintem itt kellene átvenni a szót.

Hegmanné Nemes Sára államtitkár (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium) kiegészítése

HEGMANNÉ NEMES SÁRA vagyáspolitikáért felelős államtitkár (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! 2010-ben az új kormány feladatul szabta nekünk, hogy az összes PPP-konstrukciót vizsgáljuk felül, illetve tegyük meg a megfelelő intézkedéseket, amelynek kapcsán felállt egy olyan csapat, egy külön PPP-főosztály a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumban, amely ezeket elkezdte vizsgálni.

A legtöbb PPP-konstrukció esetében, ahol hozzáférésünk volt, egy teljes körű jogi, műszaki, pénzügyi átvilágítást is elvégeztünk, és maga az ÁSZ-jelentés is ezeknek az adatoknak a felhasználásával készült. Tehát amelyek az ÁSZ-jelentésben megfogalmazott észrevételek, azokkal minden esetben egyetértünk, és egy nagyon jó munkakapcsolat alakult ki az ÁSZ-szal, hiszen a vizsgálat során is tettünk javaslatokat, hogy milyen irányba vizsgáljon még és mely területeket vegye bele a vizsgálatba.

Röviden kezdeném akkor a MÜPA-konstrukcióval, mert ez egy elég speciális és bonyolult konstrukció. A MÜPA eredeti konstrukciója még az előző Fidesz-kormány alatt indult, nem PPP-konstrukcióban, egy normál, egy magas színvonalú Művészetek Palotája építésére indult egy kezdeményezés, amely a 2000-es években, a kormányváltás után gyakorlatilag egy PPP-konstrukcióba fordult át. Való igaz, amit az ÁSZ-os kolléganő mondott, hogy rendkívül magas összegű hitelfelvételre került sor a MÜPA PPP-konstrukciója kapcsán, nagyon nagy összeg, ennek a beruházásnak az ellenőrzését az ÁSZ már korábban megtette, és a mostani vizsgálat gyakorlatilag az üzemeltetés, működés feltételeit vizsgálta.

A MÜPA-konstrukció abban is speciális, hogy az egyetlen olyan PPP-konstrukció, ami 30 éves. Rendkívül hosszú idejű konstrukció, az állam devizában fizeti a teljes díjat. Ennek éves díja jelenleg körülbelül 10 milliárd forintos nagyságrendű. Maga a MÜPA épületét és annak az üzemeltetését pedig ez az úgynevezett Nemzeti Filharmónia Kft. nevű, magántulajdonú cég, egy minimális állami tulajdon van benne, nulla egész valahány százalék EMMI-tulajdon van benne, amely a TriGránit-csoport tulajdona. Tehát a Nemzeti Filharmónia, aki építette és üzemelteti.

A MÜPA Kft., amiről beszélünk, és mindenki tud, amely Káel Csaba vezetésével száz százalékos állami tulajdonú, ő gyakorlatilag egy bennlakó főbérlő, akinek minden költségét az állam fizeti a Nemzeti Filharmónia felé, és azt a magas színvonalú munkát, amely benne folyik, azt az állami cég végzi, azzal együtt, hogy magának a szolgáltató magánpartnernek az üzemeltetését ő minősíti, és ő hagyja jóvá a teljesítésigazolásokat.

Tehát azért mondom, mert egy kicsit bonyolult a folyamat. Tehát ez a Nemzeti Filharmónia Kft. sem az a zenekar, amire gondolunk, hanem ez egy olyan külön cég, amely ezt a nevet kapta annak idején, és gyakorlatilag ő az, aki az üzemeltetést végzi.

Abban is speciális maga a konstrukció, hogy nem tudták úgy létrehozni a PPP-konstrukciót, hogy ne maradjon benne az államadósságban maga a MÜPA-beruházás költsége, magyarul ez azt jelenti, hogy a MÜPA Kft. az államadósságban most is szerepel. Ezért aztán már a kezdetek során, tehát már a 2010-es évben azt mondtuk, hogy az államnak minden megoldás előnyösebb, mint az, hogy ez a szerződés fennmaradjon.

Ennek több oka van, amiért ezt nem tudtuk módosítani. Az első az, hogy a magánpartner maximálisan elzárkózott minden szerződésmódosítástól is, nemhogy a szerződés megszüntetésétől. Az állam oldaláról történő egyoldalú megszüntetésnek pedig elég súlyos következményei vannak a szerződésre nézve. Gondolom, elég sokat dolgoztak rajta a jogászok, de egy betonkeményen körbebástyázott konstrukció a magánbefektető oldaláról, tehát rendkívül nehéz az államnak bármilyen módon módosítani.

A jelenlegi ÁSZ-megállapítások kapcsán mi azonnal felvettük újra velük a kapcsolatot vagy többszörösen, hogy legalább a szerződésmódosítást hadd kezdeményezzük, amelytől maximálisan elzárkóztak, és azt mondták, hogy egyébként sem értenek egyet az ÁSZ megállapításaival.

Ahogy én elmondtam, mi maximálisan egyetértünk az ÁSZ megállapításaival. Jelenleg a Pólus-csoport élére egy új vezető került, Bán Tamás személyében, akivel viszont fel tudtuk venni a kapcsolatot és leültünk tárgyalni, jelenleg egy szerződésmódosítási folyamatban vagyunk. Én bízom benne, hogy legalább az állam számára rendkívül előnytelen pontok esetében sikerül valamilyen megoldásra jutni, de összességében azt mondtuk, hogy amennyiben hajlandó lenne a magánpartner a szerződés megszüntetésére, az államnak még az is előnyös lenne, hiszen mivel az államadósságban benne van, egyszerűen egy hitelátvállalással – hiszen egy komoly hitel van mögötte és egy konzorciumi hitel van mögötte – akár ugyanúgy tudnánk kezelni a konstrukciót.

Ez jelenleg az adófizetőknek éves szinten – ahogy mondtam – 10 milliárdos nagyságrendbe kerül. Mivel euró alapon fizetjük, most már olyan 12 milliárdnál járunk, és ezt 30 évig fizetjük. Ahogy az ÁSZ-szal együtt vizsgáltuk, a Nemzeti Filharmónia eredeti könyveiben ez a beruházás körülbelül olyan 25-28 milliárdos bekerülési értéken szerepel. Tehát ehhez finanszírozzuk mi most meg ezt a 30 éves konstrukciót.

Azzal együtt, hogy maga a MÜPA épülete és az üzemeltetés színvonala el kell hogy ismerjük, hogy magas színvonalú, de ehhez mérten kellően drága is.

A kollégiumok a másik terület, amelynél szintén tettünk javaslatokat az ÁSZ-nak, hogy mely kollégiumokat vizsgálják. Azt előre el kell mondanom, hogy 2010-ben a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium azonnal három PPP-konstrukciójú kollégium-beruházást le is állított. Az egyik el sem indult, a Nemzeti Kiválóságok Kollégiuma, amely a Corvinus Egyetem mellett jött volna létre, egy Wallis-csoportoz tartozó offshore cég lett volna a közbeszerzés nyertese, de ezt már 2010 nyarán leállítottuk. Volt egy másik konstrukció, ez a SOTE kollégiuma, ez többször szerepelt már a sajtóban, amelynek esetében leállítottuk a PPP-konstrukció folytatását. Itt a közbeszerzést és a felsőoktatási törvényt is megsértették, a SOTE-val együtt természetesen, tehát nem ellenükben sikerült elérni, hogy megszűnt a szerződés. Természetesen a vállalkozó beperelte a SOTE-t, viszont jogerősen megnyerte a pert. Ez most azt jelenti, hiszen nem túl jó látni azt, hogy a Lenhossék utcában van egy torzó,

egy 900 fős kollégiumi torzó, jelenleg arra tettünk javaslatot, hogy próbálja meg az egyetem megszerezni ezt a konstrukciót és befejezni. Tekintettel arra, hogy már az indulás egyébként a PPP elveivel is ellentétes volt, ugyanis a PPP elve mindig az volt, hogy a területet az egyetem adja, a felépítményt a vállalkozó, nagyrészt hitelből sajnos, és gyakorlatilag szolgáltat az egyetem számára. Itt viszont már eleve a telek is a vállalkozóé volt, az egyik lízingbanknak a tulajdona, a felépítmény egy másik hitelező banknál van, tehát gyakorlatilag egy nagyon zavaros konstrukció volt. Természetesen offshore-hátterű cég is volt a partnerek között.

Jelenleg, ha a bankokkal tudna tárgyalni az egyetem, amihez megadjuk neki a segítséget és meg tudná szerezni ezt a torzót valamilyen kedvező értéken, akkor forrása lenne arra, hogy befejezze, mert egyébként magának a SOTE-nak igénye is van, és van lehetősége is arra, hogy egyébként jól fizető hallgatókat hozzon be ezekbe a PPP-kollégiumokba.

Van még egy kollégium, amelynek megállt a beruházása, ez az Óbudai Egyetem kollégiuma a Bécsi úton. Itt az a sajnálatos esemény történt, hogy maga a Hérosz nevű, komoly, jó nevű építőipari cég felszámolás alá került, így az ő PPP-projektcégeinek az üzemeltetése is veszélybe kerülhet.

Itt azt el kell mondani, hogy egyébként a Hérosznak, az ő projektcégeinek pont a Műegyetem kollégiumainak üzemeltetése a feladata, illetve a SOTE fogorvosi karát építette ő, és valóban az Óbudai Egyetem kollégiumát építette volna meg. Itt beperelte természetesen a projektcég az Óbudai Egyetemet és az államot, úgyhogy jelenleg folyamatosan azzal szórakoztatnak, hogy engem bíróság elé citálnak, hogy az állam miért nem akarta befejezni ezt a beruházást ebben a konstrukcióban.

Itt természetesen szintén nem szeretnénk látni, hogy ott van egy kibelezett, szerkezetkész épület a Bécsi úton, tehát amennyiben sikerül ebből a perből valahogy röviden kilépni, akkor szeretnénk azt befejeztetni.

Tehát ezek a folyamatban lévők. A meglévő kollégiumok esetében viszont valóban azt láttuk, ahogy az ÁSZ mondja, hogy azokat az előnyöket nem tapasztaltuk, amely egyébként a PPP-konstrukció előnye lett volna. Hiszen azért a nemzetközi tapasztalatok alapján lett volna a PPP-konstrukciónak előnye is, abban az esetben, ha a vállalkozó a saját pénzéből, saját kockázatára és saját üzemeltetési felelősségére üzemeltet.

Ehhez képest azt láttuk, hogy általában 90 százalékos banki hitelből, devizaalapon megépítette a vállalkozó a beruházást, amely egyből determinálta azt, hogy brutális díjat kell neki fizetni, az államnak fizetni, hiszen a vállalkozó is nagyon komoly árfolyamkockázatot is vállalt ezzel, és valóban sok esetben átadta az üzemeltetést az egyetemi cégnek.

Az egyetemi cégnek nyilván pénzügyi okok miatt ez kapóra jött, hogy ő tud üzemeltetni kollégiumot, csak így azon túl, hogy az államadósságba is belekerülhet, hiszen az állami körbe visszakerül a kockázat zöme, azon túl épp a PPP alapelvét verte szét. Hiszen a PPP-konstrukció lényege az úgynevezett rendelkezésre állási díj, amelynél úgy tudom maximálisan érvényesíteni az érdekeimet, ha levonási hányadot alkalmazok. Egy nagyon komoly, szigorú monitoring rendszerrel meg tudom azt oldani, hogy ha egy napon belül nem megy a lift, akkor levonok ennyi százalékot, ha nincs tisztaság, nincs rend, levonok iksz százalékot. De amikor az egyetem, mint alvállalkozó visszakerült a rendszerbe, abban a pillanatban ezt az érdekérvényesítést nem lehetett volna megtenni, hiszen saját magán verte volna el a port. Mondok is példákat, mert ez nem titok: a gödöllői egyetemnél így működik vagy a soproni egyetemnél így működött a PPP-konstrukció.

A PPP-kollégiumok esetében természetesen már volt korábban is lezajlott felszámolás, ez a Bauponthoz kapcsolódik. Itt a soproni egyetem kollégiuma volt érintett és a veszprémi egyetem kollégiuma.

A soproni egyetem kollégiuma szerencsére, mint projektcég, hogy a Baupont felszámolásra került, a felszámoló eladta ezeket a projektcégeket. A soproni projektcég az MFB Investnél van, tehát legalább állami körön belül maradt, a veszprémi egyetem

kollégiumát viszont sajnálatosan egy panamai offshore tulajdonú, 3 milliós tőkéjű és egy hódmezővásárhelyi úr vezetésével történő cég üzemelteti most is.

Viszont ezeknél a szerződéseknél az a nagyon nagy probléma, hogy a legtöbb esetben sajnos, a jogvesztő határidőn túl vagyunk, tehát mondom: ahol perben vagyunk, az éppen azért van még, mert gyakorlatilag félkész kollégiumokról van szó, és emiatt nagyon nehéz a szerződéseket is módosítani, illetve arra is figyelemmel kell lennünk, hogy az üzemeltetést, az üzemeltetés biztonságát ne veszélyeztessük. Azt azért figyelembe kell venni, hogy ha a vállalkozó kapun belül van, birtokon belül van, akkor azért komolyan meg tudja nehezíteni a helyzetünket egy esetleges jogvitában.

Tehát jelenleg ahol mi tartunk, a felsőoktatási PPP-kollégiumok esetében, hogy összeszedtük azokat az elsősorban vidéki főiskolákat, amelyek nagyon komoly problémák elé néznek a hallgatói létszám komoly csökkenése miatt. Ezekben az esetekben mindenképpen szükséges lesz, az idei évben már biztos, hogy nem, de a jövő évi költségvetésben tettünk rá javaslatot, hogy ezeknek a konstrukcióknak a megszüntetésére lehetőség legyen, forrás legyen.

El is tudom mondani ezeket, ez a szolnoki főiskola, a nyíregyházi főiskola, a dunaújvárosi főiskola. És aki még komoly pénzügyi gondokkal küzd, az a pécsi egyetem, de ő nem elsősorban a PPP-konstrukció miatt, hanem eleve az egészségügyi terület problémái miatt van komoly pénzügyi gondok előtt.

Tehát jelenleg úgy látjuk, hogy azok vannak szerencsés helyzetben, akik nem vágtak bele ebbe a PPP-konstrukcióba vagy nem kényszerítették bele őket. Elnézést, és még a bajai főiskola, hogy a legproblémásabbat említsem.

Tehát ezekben az esetekben mindenképpen szeretnénk arra lehetőséget találni, hogy megszüntessük a szerződést. Ezt már egyébként maga a vállalkozó is több helyen látja, hiszen egy állandó küszködés az élete, hogy megszerezze azt a díjat, amelyet utána azonnal levesz tőle a bank, hiszen a bank minden szerződés mögött ott van, tehát együttműködő. Viszont természetesen ezekhez a konstrukciókhoz azért kell forrás, hiszen azért, mert jogállam vagyunk, van egy szerződés, valaki megépített egy beruházást, ha nem is a PPP szolgáltatási díjat kapná meg többszörös áron, de nyilván a beruházás ellenőrzött és független szakértő által jóváhagyott értékét az államnak ki kell fizetnie, különösen akkor, ha az állam telkére épül.

Az egy másik probléma lesz, és ez már inkább szakma, hogy mely módon tudjuk ezeket a kollégiumokat - és halkán mondom, mert ez az oktatási bizottság -, az egyetemeket is étellel megtölteni, hiszen a jelenlegi PPP-konstrukciók, azontúl, hogy Magyarországon egyenlőtlen elosztásúak is, kapacitásban körülbelül a háromszorosa annak a felsőoktatási hallgatói létszámgénynek, amely az elmúlt időszakban a demográfiai adatok alapján látható.

Tehát ez a mi nagy PPP-problémánk így összességében és röviden összefoglalva, de bármilyen adatra szívesen válaszolok menet közben is. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Talán annyiban segítsenek még, hogy ez a felsőoktatási PPP-konstrukciók által lekötött összeg, tehát a szerződéses összeg volumene mekkora, és az éves díjfizetés mekkora? Igaz, ez két elemből áll, az egyik, amit maguk az intézmények saját költségvetésből vagy az állam által adott és saját forrásból származó intézményi költségvetésből törlesztenek, illetve ezt kiegészíti minden esetben a közvetlen költségvetési támogatás.

Tehát mekkora a szerződéses összeg egyben a felsőoktatási PPP-knél, és mennyi az éves fizetési kötelezettség, egybeszámolva az intézményi és a központi költségvetési hányadot? Kaphatunk két ilyen számot?

HEGMANNÉ NEMES SÁRA vagyongazdasági felelős államtitkár (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium): Az éves díj, amely most jelenleg a költségvetésben van, ebben az oktatás, a kollégium és a kampuszok is benne vannak, ez 9 milliárd az ez évi költségvetésben, és általában ezek 15, illetve 20 éves konstrukciók. Maga a beruházási értékre tudok még válaszolni, az körülbelül, ahogy számoltuk, a felsőoktatás esetében az egésznek a kiváltása olyan 100-120 milliárdos összegű beruházási érték körülbelül. Tehát ezt nyilván a jelenlegi költségvetési rendszer nem tudja kezelni.

Ezért is szakaszolva és igyekszünk egyedileg, egyesével mindig a legszükségesebbeket kiváltani. Azt azért el kell mondanom, hogy például a Műegyetem kollégiumai esetében – három kollégiumot és a Q1 épületet érinti a Hérosz felszámolása -, ebben az esetben mindenképpen arra törekszünk, hogy a projektcégek megmaradásával, közösen szüntessük meg a felszámolóval együtt a szerződést, azzal együtt, hogy maguk az ingatlanok állami tulajdonba kerülhessenek.

Tehát igyekszünk a felsőoktatás esetében is az állam javára érvényesíteni a jogi lépéseket.

A sport esetében meg tudtuk azt lépni időben, mert tapasztaltuk a problémát, hogy stratégiaiilag kiemeltnek nyilvánítottuk a PPP-projektcégeket, ami annyit jelent, hogy ha felszámolás alá kerül, akkor állam által kijelölt felszámoló van, akinek az a dolga egyébként, hogy a hitelezői érdekek védelme mellett az állam érdekeit is védje, tehát figyelembe vegye az állami érdek szempontjait.

Itt nem sikerült még azt elérni, a Hérosz felszámolása jóval előbb bekövetkezett, de tekintettel arra, hogy a Magyar Fejlesztési Banknak komoly hitele van a héroszos projekteknél, ezért az állam, mint az egyik legnagyobb hitelező, egyébként meghatározó ebben a felszámolásban.

Tehát még egyszer mondom: most éves szinten 9 milliárd körüli az az összeg, ez mindig nagyságrendtől is függ, ennyit ad az állam és körülbelül ennyit vagy ennél egy kicsivel többet az egyetem, mert a jelenlegi konstrukciók úgy épülnek fel, hogy az állam átlagban 47 százalékot ad, a törvény szerint maximum 50-et adhat. Ez a költségvetés körülbelül egy 47 százalékos támogatás-intenzitást jelent most, a többi az egyetemnek, illetve a főiskolának kell melléteni, de nagyon sok, főleg főiskola van olyan, amely komoly fizetési késedelembe esik, tehát nem tudja fizetni a díjat. Gyakorlatilag abból él a vállalkozó, amit az állam fizet, a főiskola nem tud fizetni.

Tehát emiatt komoly problémák lesznek ezekben a vidéki intézményekben.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Képviselő hölgyeké és uraké a kérdés, hozzászólás lehetősége. Ha megengedik, akkor kezdem én kivételesen. Általában a végére szoktam magamat hagyni, de most én kezdeném.

Ha jól emlékszem, a Medgyessy-kormány idején indul el ez a felsőoktatási konstrukció. Magyar Bálint, akkori miniszter úr többször elmondta, hogy a felsőoktatás fejlesztésére szánt durván 20 milliárdos éves összeget ő úgy látja megsokszorozhatónak, ha abból nem folyó finanszírozást, hanem törlesztést fizet, azaz úgy lesz húszszorososan ez a 20 milliárd forint, ha húsz évre előre kvázi hitelt vesz fel, és ezt a 20 milliárdot nem beépíti, hanem a hiteltörlesztésre fizeti be minden esetben.

Felhívtuk akkor a figyelmet arra, hogy ez azt jelenti, hogy húsz évre előre elkölte a felsőoktatás fejlesztésére szánt pénzt most. 2004-2005 környékén indul el ez a konstrukció.

Annak érdekében, hogy ne számoltassék ez be az államadósság Eurostat által nyilvántartott rendszerébe, olyan felelőtlen konstrukciókat kötöttek, amely valóban nem rendezi azt a kérdést, hogy a futamidő lezárulta után, húsz év után kié a tulajdon. Feltehetően ez a magyarázata annak, ez az akkori ügyeskedő szándék a magyarázata annak, hogy egy ilyen alapkérdés, hogy kifizettük háromszorososan húsz év alatt az egykori beruházási összeget

és az üzemeltetést, 300 százalékon kifizettük és akkor sem a miénk. Legalábbis úgy látom, hogy a megkötött konstrukciók kétharmadában ezt a dolgot nem rendezték.

A másik ilyen joggal felvethető kérdés, hogy hol épül valami, hol kell fejleszteni. Az, hogy demográfiai csökkenés van, és pénzügyi gondok nyomasztják a felsőoktatást, ez 2004-ben, 2005-ben is látható volt. Az, hogy a dunaújvárosi főiskolára, a nyíregyházi főiskolára, Bajára, Szolnokra ennyi pénzt, közpénzt elköltöttek, az mondjuk kétféle módon ítéhető meg. Az egyik az akkori kormányé, hogy ha beleteszünk ennyi pénzt, azzal hátha vonzó lesz és felékesítjük a menyasszonyt szép ruhába öltöztetve, hátha a gyerekek számára vonzó lesz ez a létesítmény, ez az akkori kormányzat álláspontja, amelyik menti ezt az akciót, a mostani bölcsességünk pedig, hogy hiába csinosítgatunk valakit, bizony, nem lesz attól szebb az a menyasszony. Tehát csak elkendőzzük a gyengeségeit, nagyon sok közpénz felhasználásával. Ez jól látszik, hogy a nyíregyházi főiskolán, ha jól tudom, ott van 40 százalékos kihasználtság, vagy az Dunaújváros? (*Hegmanné Nemes Sára: Szolnok!*) Tehát ott, ahol közpénzből építettünk valamit és 40 százalékban tudja csak feltölteni hallgatóval az adott intézmény, az bizonyosan látszik, hogy egy felelőtlen beruházás volt.

A harmadik kérdés, ami minden PPP-s konstrukciónak az apróbetűs lényege, hogy a kockázatok hogyan oszlanak meg a szerződő felek között, és úgy látjuk, hogy e tekintetben vannak kifejezetten kedvezőtlen konstrukciók vagy szerződések, ahol minden kockázat a közintézményé. Vannak talán valamennyivel sikerültebbek, nem akarok senkit ebből kiemelni, ahol legalábbis vállalható, mai szemmel és mai lelkiismerettel is vállalható a kockázatok kiporciózása a magán- és a közszereplő között.

Én mindenképpen egyetértek és egyetértettem azzal, hogy a kormány erre egy önálló államtitkárságot hoz létre vagy jószerivel ez talán a legfontosabb feladata, az összegek súlya, a futamidő hossza, a lekötött, előre elköltött közpénz nagyságrendje indokolja, hogy Sárának ezt a heroikus munkát végezzék. Ez egy hallatlanul bonyolult dolog, mert nagyon okos és nagyon felkészült emberek ültek a másik oldalon, amikor ezeket a szerződéseket megkötötték, és legalább ennyire okos és felkészült embereknek kell most a kormány oldaláról a kármentést elvégezni. Én így értékelem a mostani helyzetet. Tessék parancsolni, hölgyek, urak! Farkas Gergely!

FARKAS GERGELY (Jobbik): Köszönöm szépen a szót. Mindenekelőtt én is szeretném megköszönni az ÁSZ-nak ezt a nagyon precíz és pontos munkát, amit elvégeztek, és pont azért, mert nagyon jónak értékeljük az anyagot, a kérdéseim is ebből indulnának ki. Konkrétan az ÁSZ általános javaslataival kapcsolatban szeretném megkérdezni a kormány képviselőit, hogy azokkal kapcsolatban milyen fejleményekről tud nekünk beszámolni? Nagyon sokat hallottunk az elhibázott szerződésekről, az elhibázott konstrukciókról, a hibákról, de arról nem hallottunk még, hogy kik felelősek. Úgy gondolom, hogy az egyik legfontosabb kérdés ennek a témának a kapcsán ez lenne, és az ÁSZ is erre tesz javaslatot, konkrétan ez a mondat szerepel az összefoglalójuk végén, hogy indítványoztuk az ellenőrzött kulturális és felsőoktatási projektek előnytelen szerződéses feltételeiből eredő károk miatt a felelősség kivizsgálását, a vizsgálat eredményének ismeretében a felelősségre vonásra és a károk enyhítésére irányuló intézkedések megtételét. Erről szeretnénk egy tájékoztatást kapni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Pósnán László alelnök úr!

DR. PÓSNÁN LÁSZLÓ (Fidesz): Köszönöm szépen. Szeretném megkérdezni, hogy azokkal az intézményekkel kapcsolatban, amelyekkel összefüggésben úgy fogalmazott államtitkár asszony, hogy a jövőben ésszerűnek és célszerűnek látszana mindenképpen a

szereződést tulajdonképpen felbontani, megszüntetni, és mondta konkrétan az egyes intézményeket: Szolnok, Nyíregyháza, Baja, Dunaújváros.

Az első kérdésem az, hogy amennyiben ezen intézmények, amelyekhez ezek a kollégiumok tartoznak, olyan megoldáson töprengenének, mely szerint más felsőoktatási intézménnyel mondjuk valamiféle integrációt alakítanak ki, ilyen esetben ez a teher átáramlana-e úgymond egy másik intézményre, amelynél lehet, hogy ebből a szempontból nem szorít a cipő, de ilyen esetben valószínűleg az lesz. Tehát lényegében egy lehetséges ésszerű integrációnak egy nagyon komoly akadályává is tud válni egy ilyen típusú óriási anyagi teher, vagy pedig valamilyen más módon kellene ezt kezelni? Ezt nem tudom. Illetve amennyiben mégis sikerülne kiváltani ezeket a PPP-ket, ami nem kevés pénz, és nem tudjuk, hogy igazából mekkora forrásunk lesz majd a későbbiekben erre nézve, mégiscsak vannak hatalmas ingatlanvagyonok, vajon, mi történik ezekkel? Készülnek-e esetleg olyan típusú tervek, lehetséges tanulmányok, hogy milyen célra lehet majd a későbbiekben ezeket úgy működtetni, hogy mégiscsak valami haszna legyen, ne pedig az idő vasfoga egy idő után teljesen tönkretegyje? Mert mégiscsak elkészültek, kész kollégiumok vannak, felszerelt szobákkal és így tovább, vagy mit lehet ezekkel kezdeni? Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Van-e még kérdés, észrevétel ezzel a ponttal kapcsolatban? *(Nincs jelzés.)* Akkor önöké a szó.

HEGMANNÉ NEMES SÁRA vagyopolitikáért felelős államtitkár (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Az egyik a felelősség kérdése. Mi a KEHI-vel vettük fel természetesen a kapcsolatot, aki ennek a hivatott szerve, és elindultunk a felelősség meghatározásának irányába. Azt azért látni kell, hogy itt kormányhatározatok alapján történtek az intézkedések, tehát a PPP-konstrukciók esetében volt kormányhatározat és jóváhagyás. Maguk az egyedi szerződések esetében lehetséges, hogy az akkori OKM képviselői között voltak aláírók, tehát általában ez egy ilyen kollektív csapatmunka.

Amikor mi az OKM-ből átvettük a PPP-konstrukciókat 2010 nyarán, akkor azért azt elég gyorsan felmértük, hogy az akkori ezzel foglalkozó osztály szakembereire nincs szükség. Nem azért, mert úgy gondoltuk, hogy eltüntettek nyomokat, de nagyon sok ponton megnehezítették a mi munkánkat. Tehát akitől lehet, megváltunk menet közben, és az átvett anyagok alapján egy teljesen új átvilágító csapattal kezdtük megvizsgálni ezeket a szerződéseket.

Tehát a felelősség nem marad el, de a felelősséget mindig egy csapat, vagy legalábbis egy minisztériumi csapat kell hogy viselje ezen szerződések esetében. A felsőoktatási intézmények esetében pedig akárhogya is nézzük, a rektoré volt a felelősség, amely legfeljebb a szenátus jóváhagyásával tud még védekezni. Ha maga a károkozás megállapítható, abban az esetben tudunk egyébként ilyen konkrét felelősség irányába is elmenni.

A másik a megszüntetés kérdése, melyet Pósan képviselő úr tett fel. Való igaz, hogy az integrációnak gátja is lehet, de itt az egyik legfontosabb, én a Rektori Konferencia anyagát is meghallgatva, úgy hallottam, hogy miniszterelnök úr is azt mondta, hogy az integráció irányába most nem lesznek konkrét javaslatok. Illetve mi is találkoztunk azzal a riadalommal, amelyet egy-egy intézmény keltett, amikor megtudta, hogy hozzá egy PPP-s másik felsőoktatási intézményt akarnak csatolni, és mindenképpen azt próbálták volna elérni, hogy legalább PPP nélkül hadd vegyék át.

Nos, azt látni kell, hogy valóban meg kell őket szabadítani a PPP-konstrukcióktól, de ehhez forrás kell. Tehát mindenképpen költségvetési forrás kell. Ha nem tudom kiváltani most ezt a konstrukciót, tehát kifizetni a vállalkozónak, ő meg a banknak rögtön azt a hitelt, akkor át kell vállalnom az adósságot. Erre is tettünk egyébként javaslatot, például Szolnok esetében,

akkor azt a helyzetet kell kezelni, hogy viszont akkor az államadósságba bele fog kerülni. Tehát ha nem is konkrét költségvetési hiányt generál, de ez azt jelenti, hogy az államadósságot sajnos, növelni fogja. Ez viszont egy nagyon komoly determináció nekünk, hogy mikor, milyen lépéseket tudjunk és merjünk megtenni.

Az, hogy milyen célra lehet hasznosítani, nagyon-nagyon sokat dolgoztunk a PPP-konstrukciókon, helyszíni ellenőrzéseken is részt vettünk. Azt azért látjuk, hogy az ügyesebb vállalkozó úgy építette mega kollégiumot, hogy vészhelyzet esetén legyen neki egy szállodája, pláne a fővárosiak esetében ez jól látszik, mert egy két-háromcsillagos szálloda még bőven nyereséges lehetett volna Budapesten a 2000-es évek közepén.

Tehát gyakorlatilag ezek az épületek azért nemcsak kollégiumnak épültek. Igazából mi nem azt szeretnénk, hogy egyébként szálloda legyen belőle, csak azt mondom, ami gyakorlatilag már a vállalkozó fejében is volt, látta ő azt, hogy nem biztos, hogy mindig életképes lesz ez a kollégium. Viszont mi arra teszünk javaslatot, hogy első körben természetesen a helyi erővel, tehát az önkormányzattal tudunk összefogni, és az önkormányzatnak fogjuk tudni felajánlani adott esetben, hogy ő tud-e egyébként egy átépített vagy jó színvonalú kollégiumi épülettel valamit kezdeni. Tehát semmiképpen nem lenne jó az, hogy ezek az egyébként már felújított épületek aztán ne legyenek közcélra hasznosítva.

A „könnyebb helyzetünk” Budapesten van vagy lenne, hiszen nem tudom, hogy mennyire ismerik a Trefort-program javaslatot vagy ötletet, ami úgy jött le, elnézést, az időnként buta sajtóban, hogy államosítani akarjuk a kollégiumokat. Pedig ez nem igaz, mert ezek állami tulajdonban vannak most is. Igazából egy olyan javaslat lett volna, hogy egy központi üzemeltető szervezet által egy egységes kollégiumi szervezet jön létre, amely azon túl, hogy az üzemeltetést, felújítást végzi, a hallgatói létszámot és a helyelosztást is meg tudja tenni.

Ennek egyetlenegy helyen lehetne realitása egyébként, Budapesten, hiszen nem biztos, hogy egy központi irányítással a Szeged, Sopron, Nyíregyháza, Miskolc tengelyt tudjuk kezelni, de Budapesten mindenképpen lenne értelme annak, hogy mindenféle felsőoktatásban egyébként azok a hallgatók, akiknél a Dollár-papa meg tudja fizetni azt a hallgatói PPP-kollégiumi díjat, az odamenjen, aki pedig egyszerűbbe tud menni, akkor odacsatornázzuk. Én magam is olyan kollégiumban laktam annak idején, hogy mindenki lakott benne, nemcsak a corvinusosok. Tehát gyakorlatilag ez nem ment volna a hallgatók hátrányára.

Itt most ez a program megállt összességében, úgy tudom, hogy a rektorok nagy öröme, viszont azt mondtuk, hogy egy pilot-projektet elindulunk. Tekintettel arra, hogy Budapesten kollégiumi hiány, igaz, hogy egy kicsit torz elosztásban, de van, tehát tudjuk, hogy vannak nagyon rossz állapotú kollégiumok, meg vannak nagyon jó helyen lévő kollégiumok, és Budapesten logisztikája van és meg lehet azt oldani, hogy akárhol lakhat kollégiumban az egyetemi hallgató. Tehát ezért most ez a munkacsoport, amely a tárcákból áll össze, arra tesz javaslatot, hogy legalább a fővárosi PPP-kollégiumok és egyéb kollégiumok esetében megnézzük, hogy lenne-e értelme, tehát még nem végrehajtjuk, csak megvizsgáljuk, hogy lenne-e értelme annak, hogy egy más típusú központi elosztásban kezdjük a kollégiumokat hallgatókkal feltölteni.

Ebből a szakkollégiumokat azonnal kihagytuk, tehát a szakma azt mondta, hogy ezt ne bántsuk, tehát arról szó sincs, de adott esetben látjuk azt, hogy például egyes egyetemekenél van olyan PPP-program, hogy 50 ezer forint a díja egy kétágyas szobának. Tehát nem biztos, hogy a fiatal belemegy, az a hallgató, de elképzelhető, hogy más egyetemenél meg szívesen belemenne.

Tehát ezzel próbálnánk valahogy egy megfelelő elosztásban kezelni ezt, és miután ebből a felsoroltakból kettő félkész is Budapesten van, az óbudai meg a Lenhossék utcai SOTE, ebben a rendszerben lehet, hogy jobban tudnánk kezelni, hogy befejezve ezeket a kollégiumokat, eleve már hallgatóval megtölteni ezeket a kollégiumokat.

Tehát nem könnyű a helyzetünk, mert mi is csak a szakma segítségére számíthatunk, hogy talál olyan hallgatót, ad olyan, ha mást nem, önköltséges képzési lehetőséget, hogy a hallgató odamenjen, és oda akarjon menni.

Tehát úgy gondolom, hogy ez a munkacsoport fog tudni arra javaslatot tenni, hogy meg tudjuk-e ezt tenni. Ha pedig végképp olyan van, akkor kénytelenek leszünk elengedni a kezét annak az épületnek vagy annak a projektcégnek, amelyik nem tud egyáltalán hallgatót beletenni, vagy ne adj' isten, azért azt is látni kell, hogy jövőre esetleg megszűnik egy-egy kar vagy egy-egy képzés egy vidéki településen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Igazgató asszony, parancsoljon!

MAKKAI MÁRIA igazgató (Állami Számvevőszék): Hadd egészítsem ki Sárát azzal, hogy az ellenőrzésünk kapcsán mi is érzékeltük, mint ahogy a jelentésünkben is szerepel, a kihasználtságbeli még most talán nem olyan égető probléma, de várható és bizonyos helyeken már látszik, hogy nem olyan egyszerű feltölteni a kollégiumokat, diákotthonokat. A jelentésünkben nem szerepel, ezért szólaltam most meg, elnök úr valamennyi kollégiummal érintett, diákotthonnal érintett felsőoktatási intézmény vezetőjéhez, rektorához úgynevezett figyelemfelhívó levelet írt, amelynek az a lényege, hogy még azoknak is, ahol száz százalékos a kollégium kihasználtsága. Egyrészt azt kértük tőlük, hogy mérjék fel, hogy most hogyan állnak és készítsenek egy középtávú valami elképzelést, hogy mi történik, vagy mi történhet, vagy miben gondolkodnak, ha nem fogják tudni a kollégiumokat kihasználni. Ennek a feldolgozása még folyamatban van, mindenki válaszolt a levélre, de azt kérték, hogy ez év végéig tudják megadni a pontos választ, és természetesen nemcsak mi vagyunk erre kíváncsiak és nem is mi vagyunk, mint Állami Számvevőszék ebben a fontos, hanem az, hogy az illetékesek tudjanak erről. Tehát azt kértük, hogy minden levelet a nemzeti fejlesztési miniszter részére küldjenek meg, tehát ők is tudjanak mindenről. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. A bizottság megvitatta ezt a Trefort-programot a pánikba esett kollégiumvezetők, illetve rektorok kérésére tettük ezt. Maruzsa helyettes államtitkár úr képviselte a kormányt, arról szólt, hogy talán azon a héten lesz önöknél egy tárcaközi egyeztetés, és akkor majd tolmácsolja az itt elhangzottakat.

Mi ott arra jutottunk, hogy annak a programnak az eredeti országos szintű megvalósítása most nem tűnik időszerűnek. Ugyanakkor a fővárosi kollégiumi szövetség felerősítése vagy nem tudom, hogy fogalmazzak diplomatikusan, tehát megújítása az indokolt. Indokolt ennek a munkának, az előkészítő munkának a belső tartalmából kiemelni azt, amelyik különbséget tesz szakkollégium, kollégium, diákotthon különböző szintjei és különböző színvonalú ellátottságot biztosító intézményei között. Ezt különböző módon finanszírozza, különböző módon ellenőrzi, és a budapesti együttműködésben, a budapesti koordinációban valóban a jobb kihasználtság, a felsőoktatási, budapesti érdek elérhető.

Adott esetben idehozva a most állami működtetésbe kerülő közoktatási kollégiumok egy részét is, amelyek már most is részben felnőttképzésben vagy felsőoktatásban vagy OKJ-s képzésben részt vevő fiatal felnőttek vagy felnőttek ellátását szolgálja. Tehát vannak ilyen kollégiumok, amelyek szép lassan átcsúsztak ebbe az irányba, noha eredetileg közoktatási kollégiumnak készültek. Ez nem ördögtől való, érdemes ezzel kalkulálni. Tehát van ilyen. Ez most a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ működtetésébe került, tehát lehet vele számolni.

A másik pont a Szolnok, Nyíregyháza, Dunaújváros, Baja. Itt napi likviditási problémák feszítik ezeket az intézményeket. Én sem tartanék jónak egy olyan megoldást, ahol egy törvényi integráció ezeknek az intézményeknek a pénzügyi bajait szétteríti. Szétteríti adott esetben a debreceni, Szolnok esetében a Budapesti Gazdasági Főiskolára, Baja esetében

a Pécsi Egyetemre, ami amúgy is gondokkal küszködik, tehát ez a két szegény embert összeadunk, hátha működik. Tehát ezeknek a problémáknak önmagában ki kell bukniuk, láthatóvá kell válniuk, és azt kell orvosolni, ami a baj, nem pedig elfedni egy nagy intézményi integráció jogi kereteivel.

De ettől még ez van, tehát a nyíregyházi főiskola csődbe fog menni, részben egyébként a PPP-konstrukcióban épült kollégium működtethetlensége miatt, és ugyanez fenyegeti Baját, Szolnokot és Dunaújvárost is.

Jobb, ha ezt ebben a bizottságban legalább tisztán látjuk, és azt is, hogy ennek a gyökerei honnan erednek.

Én ezt a napirendi pontot, ha nincs egyéb hozzászólás, akkor ezekkel a tanulságokkal lezárnam és áttérnék a b) pontjára, ahol már államtitkár asszonynak nincs feltétlenül feladata, és el is engedjük őt, mert tudom, hogy a KIM-ben egy közigazgatási államtitkári értekezlet van, és ez a b) pont az állami felsőoktatási intézmények érdekeltiségébe tartozó gazdasági társaságok hasznosulásáról szóló ellenőrzés. Sára, nagyon szépen köszönjük.

ÁSZ-jelentés az állami felsőoktatási intézmények érdekeltiségébe tartozó gazdasági társaságok támogatásának és nyereségük hasznosulásának ellenőrzéséről

HEGMANNÉ NEMES SÁRA vagyongazdálkodásért felelős államtitkár (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium): Ehhez nagyon szívesen hozzászólnék. Már elküldtem egy emberemet a KIM-be.

ELNÖK: Akkor jó. Csak gazdálkodni akartam az idejével, de akkor ez így nagyon jó. Akkor halljuk először az ÁSZ-t, és utána államtitkár asszony folytatja. Tessék parancsolni!

Makkai Mária igazgató (Állami Számvevőszék) kiegészítése

MAKKAI MÁRIA igazgató (Állami Számvevőszék): Köszönöm szépen. Megint igyekszem rövid lenni. A felsőoktatási intézmények érdekeltiségébe tartozó társaságokat ellenőriztük.

Miért is ellenőriztük? A felsőoktatási törvény 2006-tól egy kötetlenebb részesedésszerzési lehetőséget biztosított a felsőoktatási intézmények számára. A felsőoktatási törvénynek az ilyen, olyan érvényesülését ellenőrizte az ÁSZ, ellenőriztük már itt a beruházásokat, fejlesztéseket, ingatlangazdálkodást, de magukat ezeket a részesedéseket, a társaságokat, hogy célszerű volt, érdemes volt, milyen célra használják, és segítik-e az egyetemeknek, főiskoláknak a működését, ezt még soha nem ellenőriztük. Ugyanakkor azt láttuk, hogy 2010 végén 137 ilyen részesedése van a felsőoktatási intézményeknek. Ezért gondoltuk azt, hogy most megvizsgáljuk őket, és hogy mik voltak a legfőbb megállapításai, ezt az ellenőrzésvezető Dobos András mondaná el, szintén röviden. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük. Tessék parancsolni!

Dobos András Csaba ellenőrzésvezető (Állami Számvevőszék) szóbeli tájékoztatója

DOBOS ANDRÁS CSABA ellenőrzésvezető, számvevő tanácsos (Állami Számvevőszék): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Az ellenőrzés során értékeltük a részesedésszerzések céljait, megalapozottságát, a tulajdonosi kontrollok működését, az állami támogatások és a nyereség hasznosulását, valamint a részesedések hozzájárulását az eredményes intézményi feladatellátáshoz. De az ellenőrzés a 2006-2010 éveket fogta át.

Szabályozási környezetről igazgató asszony már beszélt, tehát a 2006-tól kötetlenebbül szerezhettek az állami felsőoktatási intézmények részesedéseket. Ez abban

nyilvánult meg elsősorban, hogy saját bevételeikből, saját vagyonukból más állami költségvetési szervekhez képest saját döntés alapján alapíthattak, vásárolhattak ilyen részesedést.

A részesedések számának növekedéséhez, amiről itt már szó volt, hozzájárult a támogatáspolitikai is, ahol elsősorban a kutatásfejlesztés területén olyan támogatási projektek kerültek kiírásra, ahol az állami felsőoktatási intézmények, illetve vállalkozások ennek a projektnek a megvalósítására alapított cégei pályázhattak.

A jogszabályi környezethez még hozzátartozott, hogy a részesedésszerzésre vonatkozó előírások elég gyakran változtak, érintették a társasági formát, hogy milyen típusú társaságot hozhat létre, a részesedés mértékét, a társaságok további részesedésszerzését.

A nemzeti felsőoktatásról szóló törvény, amely 2012. január 1-jétől lépett hatályba, és az állami felsőoktatási intézmények gazdasági társaságaira vonatkozó rész szeptember 1-jétől, a korábbi szabályozáshoz képest egy sokkal szigorúbb szabályozást ír elő, és hasonlóan az egyéb állami költségvetési szervekhez, alapíthatnak az állami felsőoktatási intézmények is társaságokat, kivéve a hasznosító vállalkozások, amelyek a kutatásfejlesztési és az innovációs törvény alapján. Illetve született egy kormányhatározat, amely előírta az intézmények számára a tulajdonosi részesedések felülvizsgálatát.

Néhány adatot szeretnénk bemutatni ezen a dián a részesedésekkel kapcsolatban. Az adatok láthatóak, én inkább néhány kiegészítést tennék. A 137 részesedésnek 73 százalékát, azaz 100 darabot a felsőoktatási törvény 2006-os hatálybalépése után szereztek. Az 57 százalékos intézményi tulajdonú részesedés mellett 63 kisebbségi tulajdon, ahol a tulajdonosi érdekérvényesítés korlátozott, kockázatos.

A nonprofit társaságok aránya 50 százalék, a jegyzett tőke részesedésre jutó saját tőkét az adatok mutatják.

Főbb megállapításaink. Az előterjesztések tehát a részesedésszerzések megalapozását biztosító döntések 68 százalékát nem támasztották alá megfelelő számításokkal. A törvényi előírásokat a részesedésszerzéskor 22 esetben nem tartották be. Itt alapvetően három típusiból különböztettük meg. A kisebbségi részesedés szerzésre, a társaságok további részesedésszerzésére vonatkozóan és ez a bizonyos saját forrás elkülönített nyilvántartására vonatkozóan. Azonban a jogszabály későbbi változásai és a további könnyítések ezeket a kérdéseket legalizálták.

A 2009-től a kockázatok kezelésére a törvény előírta különböző típusú kockázati alapok létrehozását. Ez a közös kockázati fedezeti alap, a saját kockázati alap és a tartalékalap. Azt állapítottuk meg, hogy közös kockázatfedezeti alapot, amelyet az ilyen részesedéssel rendelkező állami felsőoktatási intézményeknek kellett volna létrehozniuk, ez nem került létrehozásra, és tartalék- és kockázati alappal is csak a részesedéssel rendelkező társaságok negyede rendelkezett.

Az értékeléshez 84 százalékban szakmai és 55 százalékban pénzügyi kritériumrendszerrel sem alakítottak ki, ami lehetővé tette volna, hogy megalapozottan értékelni lehessen, hogy szükséges, milyen előnyökkel jár a társaság működése.

Összeférhetetlenség 14 intézménynél volt, 29 esetben. Az ellenőrzést követően azonban az intézmények egy része 10 esetben meg is szüntette ezt.

Szabályozási problémák is felmerültek. A helyszínen ellenőrzött 11 intézményből 9 nem szabályozta a beszámoltatás és értékelés rendszerét, 6 nem ellenőrizte a tulajdonosi joggyakorlást és a társaságokat, és sehol sem tudták igazából számszerűen kimutatni a korábban említett problémák miatt, hogy nem kerültek meghatározásra a konkrét célok, a hozzájárulás mértékét az alapfeladatokhoz való hozzájárulásnál.

Üzleti tervvel is a többségi tulajdonban lévő társaságoknak 66 százaléka rendelkezett.

A nyereség hasznosulásánál megvizsgáltuk, hogy összevontan a teljes ellenőrzött időszakban 721 millió forint nyereség keletkezett a társaságoknál. Ez 2,5 milliárd forint

nyereségből és 1,8-1,9 milliárd forint veszteségből állt, különböző időszakokban a társaságok egyrészt nyereségesek, másrészt veszteségesek voltak.

Pozitívnak értékelhető, hogy a nyereséges társaságok száma 2006-ról 2010-re azért 37-ről 76-ra, tehát a duplájára nőtt. A nyereséget alapvetően visszaforgatták a társaságokba, osztalékot mindössze három intézmény vett fel 25,6 millió forint összegben.

Ezen kívül megállapítottuk, hogy a helyszínen ellenőrzött társaságok közül három pénzügyileg egyéb formában segítette az intézmények alapfeladat-ellátását.

A támogatásoknál a társaságok 8,9 milliárd forint támogatásban részesültek, ezeknek 61 százaléka az Új Magyarország Fejlesztési Terv és 14 százaléka a Kutatási és Innovációs Alaptól származott. 94 százalékát pályázati úton kapták, 26 százalékát fordították fejlesztésre.

Maguk az intézmények 750 millió forinttal támogatták a saját társaságaikat.

Megállapítottuk, hogy a felhasznált 5,5 milliárd forint támogatásból a helyszíni ellenőrzés tapasztalatai alapján ezek a szerződésben foglaltaknak megfelelően hasznosultak.

Az alapfeladatokhoz való hozzájárulás. Ez számszerűen nem volt kimutatható, a kritériumok és a célok meghatározásának hiányában, de azt meg tudtuk állapítani, hogy számottevő pénzügyi eredményt nem hoztak, maguknak az intézményeknek azonban közvetett módon segítették az intézmények feladatellátását, ezek elsősorban a K+F többletforrások közvetett bevonásában, a vállalkozásokkal való közvetlen kapcsolatok fejlesztésében, és ezen keresztül esetenként speciális oktatási piacszerzésben is megnyilvánultak.

Nem elhanyagolható, hogy a társaságokban végzett tevékenységen keresztül a hallgatóknak, doktoranduszoknak, oktatóknak, kutatóknak és más munkavállalóknak egy jövedelem-kiegészítést sikerült biztosítani.

A hiányosságok orvoslására az emberi erőforrások miniszterének tettünk három javaslatot. Az egyik javaslat az, hogy vizsgálja felül a részesedések szükségességét, és indokolt esetben kezdeményezze a megszüntetését, dolgoztasson ki a társaságra vonatkozóan a szakmai feladatellátás és eredményesség mérését biztosító mutatószámokat, kritériumokat és értékelési rendszert, és felügyeleti és fenntartói ellenőrzés keretében vizsgálta meg a részesedésekkel való gazdálkodás szabályszerűségét és intézkedjen a feltárt hiányosságok megszüntetésében.

Köszönöm szépen megtisztelő figyelmüket.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Államtitkár asszony, tessék parancsolni! Itt közben egy dolgot hadd szúrjak ide, hogy az egyetemek tulajdonosi gazdasági felügyelője a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, nem az Emberi Erőforrások Minisztériuma. Ők szakmai, tudományos szempontból felügyelik az egyetemeket. Csak arról jutott eszembe, hogy önök Balog Zoltánnak címezték a javaslataikat, noha szerintem ebben a tárgykörben Németh Lászlóné a címzett, aki majd ezt Sárának továbbadja, hogy kezdjen vele valamit. Tessék parancsolni!

Hegmanné Nemes Sára államtitkár (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium) kiegészítése

HEGMANNÉ NEMES SÁRA vagyongazdasági felelős államtitkár (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium): Köszönöm szépen, elnök úr. Annak idején Domokos elnök úrral közösen tettük azt a javaslatot az ÁSZ ellenőrzési programjában, hogy valóban meg kellene nézni a gazdasági társaságok szövetvényes rendszerét a felsőoktatásban.

Annak idején, amikor a nemzeti vagyontörvényről szóló kétharmados törvény készült, akkor azért ez komoly vita volt a felsőoktatás esetében, hogy mit is jelent a gazdálkodási autonómia. A vagyontörvény azt mondja, illetve a vagyontörvény mellett az alaptörvény, hogy az oktatási

autonómia mellett teljes gazdálkodási autonómiája nincs a felsőoktatásnak, hiszen ő is nemzeti vagyonnal gazdálkodik.

Az egyetemek vagyonkezelésbe kapják meg az ingatlanvagyon, amely náluk van, az is állami tulajdon, és gyakorlatilag az ezzel való gazdálkodás szabályait határozza meg a nemzeti vagyontörvény, mint sarkalatos törvény, és az állami vagyonról szóló törvény, amelynek a módosítása épp most fog a parlament elé kerülni, és a felsőoktatási törvény kapcsán is komoly vitákat gerjesztett, hogy ebbe a rendszerbe hogyan illesszük bele az egyetemi, felsőoktatási önálló vagyongazdálkodást.

Azt el kell mondanom, hogy a gazdasági főigazgatókon keresztül, akiknek a munkáltatója a nemzeti fejlesztési miniszter, egy hármas irányítása van most már a felsőoktatásnak: a szakmai az emberi erőforrások minisztere, a gazdasági főigazgatókon keresztül az NFM, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, és természetesen az NGM, a Nemzetgazdasági Minisztérium a költségvetési felügyelőkön keresztül ellenőrzi.

Nem nagyon örülnek, mit látjuk azért, a rektorok és a felsőoktatás ennek a rendszernek, de azt is láttuk, hogy a magas szintű szakmai ellenőrzésnél az EMMI-nek a gazdálkodási ellenőrzésre sem kapacitása, sem szakmai ismerete sok esetben nem volt. Mi a gazdasági tanácsokon keresztül is láttuk azt, hogy azért valóban 137 gazdasági társaság, mi úgy látjuk, hogy fölösleges a felsőoktatásban, akkor, amikor az adatokból látszik, hogy kevesebb, mint a fele spin-off cég, tehát kevesebb mint a fele jött létre kutatásfejlesztésre.

A cégek másik része olyan típusú nonprofit cég, amelyet valamilyen pályázat miatt létre kellett hozni, és ötéves fenntartási kötelezettség mellett vegetál. Az összes többi, valljuk be, olyan cég, amelynél láttuk azt, hogy majdhogynem gebinben van kint a rektornál az intézmény, amely nem biztos, hogy jó példát szül, amikor olyan kutató, fejlesztő céget hozunk létre, amelynek a feladata az állatok viselkedési szokásait vizsgálni az erdőben saját terepjárókon, és ez alkalmat ad arra, hogy mindenki tud vadászni, aki szeret. Természetesen vannak komoly kutató-fejlesztő cégek is.

Ezért kellett ebben a rendszerben úgy gondolom, mindenképpen rendet tenni. Maga a vagyontörvény azt mondja ki, hogy az állam, így a felsőoktatási intézmény saját kockázatára akkor mehet be egy cégbe, ha többségi tulajdonban van, vagy meghatározó befolyást gyakorol a cégre. Itt kisebbségi tulajdon akkor lehet, ha másik állami vagy önkormányzati szervvel van kisebbségi tulajdonban, de ha magáncéggel megy be, akkor csak többségi lehet, különösen akkor, ha apportál bele nemzeti vagyont.

Az új jogszabályi feltételek alapján a nemzeti fejlesztési miniszter engedélye kell ehhez, hogy ő vagyont apportáljon, illetve gazdasági társaságot hozzon létre, és az új cégekbe felügyelőbizottsági tagot delegál a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.

A régi cégek esetében pedig így, ahogy az ÁSZ mondta, egyetértünk vele, az EMMI-vel fel is vettük a kapcsolatot, hogy vizsgáljuk felül ezeket a gazdasági társaságokat, és ami nem ilyen fenntartási kötelezettséges, azt szüntessük meg, vagy racionalizáljuk. Azért látjuk, hogy van olyan intézmény, ahol 38 gazdasági társaság van, ami teljesen fölösleges. Az új jogszabály azt mondja egyébként, hogy alapfeladatra, szakmai feladatra nem is hozhat létre gazdasági társaságot, nem teheti meg. Tehát gyakorlatilag ezeket meg kell szüntetni.

Azt mondja az új jogszabály, hogy nonprofit nem csinálhat forprofit céget, és nem lehet az a nagy holdingrendszerű óriás birodalom, amely sok esetben átláthatatlanná tette a felsőoktatási gazdálkodást.

Tehát mi ezért örültünk ennek az ÁSZ-vizsgálatnak, és való igaz, hogy például a szegedi egyetemnek az ELI-lézer kapcsán elképesztő perspektívái lehetnek ilyen gazdasági társaságokban, de nem biztos, hogy a különböző ilyen külön kis ügyletek, hogy büféüzemeltetés, meg nem tudom, milyen cégek voltak, vagy csak sima ilyen oktatási cégek, azok szükségesek most ebben a rendszerben. Ezeket semmiképpen nem szeretnénk megtartani. És tényleg nem az osztalékfizetés és a nyereség volt a legtöbb esetben a cél. Egy

előnye volt, amit előnynek mondok, de látjuk, hogy legalább az oktatók és a részt vevő hallgatók pluszjövedelemhez, pluszforráshoz is juthattak, ami szintén nem elhanyagolható, bár azt is látjuk, hogy az egyetemi erőforrásokat használja és az egyetemen megszerzett tudást hasznosítja. Tehát itt egy egészséges és igazságos rendszert kell kialakítani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Képviselő Hölgyek és Urak! Van-e kérdés, hozzászólás? *(Nincs jelzés.)* Tudomásul vettük a tájékoztatást.

Én hadd értékeljem a második napirendi pontot úgy, hogy egy kritikus helyzetben van a magyar felsőoktatás. Az, hogy rendet kell tenni, azt jól gondoljuk. Hogy milyen irányba teszünk rendet, ott azonban ez nem mindegy, mert tehetünk rendet oly módon, hogy a magyar egyetemek nagyjából azzal a gazdálkodási szabadsággal rendelkeznek, mint az általam fenntartott Hegyvidéki Önkormányzat egy bölcsődéje, tehát pogácsát vásárolhatnak és ásványvizet. Ez nem lenne helyes, bár vannak ennek szószólói sokan egyébként.

Azért nem lenne helyes, mert egy hallatlan kincs van a kezükben. Nemcsak az ingatlanvagyon, a felhalmozott tananyag, tudás, hanem egy olyan működés, egy olyan perspektíva, ami nemcsak költségvetési szervként, sőt költségvetési szervként gyakorlatilag megszervezhetetlen. Ezt próbáltuk a szocializmusban, nem jött be. Most egy kicsit a ló másik oldalát összegezzük itt, ennek is vannak visszásságai.

Azt gondolom, hogy az egy jó megoldás, amit itt Sára is vázolt, az autonóm egyetemek, autonómok a kutatás és a tanítás tartalmát illetően, de nem autonómok a gazdálkodásukat illetően. Ebből viszont nem az fakad, hogy ne is gazdálkodjanak. Gazdálkodjanak, csak a gazdasági igazgató a kormány munkavállalója, és ő köt szerződést, ő létesít céget, a miniszter engedélyével. Tehát ne lefojtsuk, lehetetlenné tegyük az egyetemek gazdálkodását, hanem az állam közvetlenül, mint gazda, mint tulajdonos felel azért a gazdasági igazgatókon keresztül.

Tehát hogy a 130 cég most sok vagy kevés, én ezt nem tudom, lehet, hogy kevés, és mérhetetlen mennyiségű kihasználatlan lehetőség van a magyar felsőoktatás előtt, amit az állam, mint tulajdonos használjon ki. Adja el a tananyagait, írassa le az oktatókkal, nota bene a Közgázon a magyar felsőoktatás egyik zászlóshajóján a stúdiumok alig felének van írott tananyaga. Mi lehet a többi intézménnyel?

Ezeket az írott tananyagokat nem értékesíti egyetlenegy egyetem sem. Nem adja el. Egy dolog: hogy nem írja le, nem mondja meg a gyerekeknek, hogy miből kell vizsgáznia, és ha már egyszer leírta, akkor legtöbbször ezt úgy tekintik, hogy ez az adott tanár úr magántulajdona. Lehet, hogy az övé részben, de hogy részben az egyetemé is, azt én úgy gondolom.

Tehát nagyon sok pont van, ahol a tulajdonosnak, a jó gazdának fel kellene lépnie. Tehát lehet, hogy nem sok ez a cég, hanem kevés, de ezt akkor tudjuk, ha valóban az állam mint gazda, mint tulajdonos elkezd működni. Ezért ez a legutóbb kialakult rend, hogy ne dobjuk a lovak közé a gyeplőt, nem lehetetlenné tesszük és költségvetési intézményként tekintünk csak rájuk, hanem próbáljuk ezt az egyensúlyt fenntartani, ez szerintem egy nagy perspektívát rejt magában, de nagy feladatot is a fejlesztési miniszter tekintetében.

Köszönjük szépen a tájékoztatót. Úgy látom, hogy a napirendi pontot lezárhatom.

A 2. pontot illetően akkor kérek javaslatokat, hogy holnap vagy jövő hétfőn vitassuk meg. Holnap Matolcsy úr meghallgatása van, alapvetően a szakképzésre koncentrálni nyilván a holnapi napunk. Akarjuk-e ezt holnap megvitatni vagy pedig a jövő héten? A jövő hetet látom az arcotokra írva.

Akkor a napirendi pontot ezzel lezártuk, és jövő héten vitatjuk a többit. Köszönöm szépen.

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 32 perc)

Pokorni Zoltán
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Pavlászky Éva